

AGRESSZÍV, MERT NINCS MÁS ESZKÖZE...

–Magatartászavaros gyerekek megküzdési stratégiáinak vizsgálata a Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív tükrében–

Készítette:

Uicz Orsolya Lilla

2011.

Erőszakos, támadó! Nem tud viselkedni...

- A Magyar Értelmező Kéziszótár az agresszív kifejezést az „erőszakos, támadó” szavakkal definiálja.
- „Agressziónak nevezünk minden olyan szándékos cselekvést, amelynek indítéka, hogy –nyílt vagy szimbolikus formában– valakinek vagy valaminek kárt, sérelmet vagy fájdalmat okozzon” (Ranschburg, 1981).
- „A diákot zaklatás vagy elnyomás éri akkor, ha ismétlődően és hosszú időn keresztül negatív cselekedetnek teszi ki egy vagy több más diák. Negatív cselekedetnek minősül, ha valaki szándékosan sérülést vagy kényelmetlenséget okoz –vagy próbál okozni– másnak” (Olweus, 1999).

Viselkedési problémák, erőszak és zaklatás az iskolában

- Az agresszivitás terjedése az egész társadalomban megjelenő tendencia
- A viselkedési problémák
  - főleg a tizenévesek körében szaporodnak
  - a nemek közötti különbség ↓
  - az előfordulási gyakoriság ↑
- Beilleszkedési zavar, szociális inadaptáció, nehezen nevelhetőség a gyerekek kb. 7-8 %-ára jellemző
- Iskolai erőszak:
  - a gyerekek körülbelül 13%-ára jellemző az agresszív viselkedési forma
  - közel 25 %-uk szenvedő fél

Agresszív magatartás = magatartászavar diagnózis?

- panaszként gyakran elhangzik szülő vagy pedagógus részéről, de diagnosztikai meghatározása nehéz
- BNO-10.
  - családi körre korlátozódó magatartászavar
  - kortárs csoportba beilleszkedők magatartászavara
  - kortárs csoportba sem illeszkedők magatartászavara
  - oppozíciós zavar
  - kevert magatartási és hangulati, valamint emocionális zavar
- nemek közötti különbségek:
  - 5-10 év: fiúk 6,5%   lányok 2,7%
  - 11-15 év: fiúk 8,6%   lányok 3,8%
- magatartászavar más pszichiátriai betegség tünetei közé is tartozhat (személyiségzavarok, pszichózisok, delíriumok, demencia)

A magatartási zavarok kiváltó okai

pszichológiai + szociális + biológiai kockázati tényezők együttesen

- szülők antiszociális magatartása
- családon belüli erőszak
- bántalmazás
- elhanyagolás
- szülők pszichiátriai betegsége
- szülők szenvedélybetegsége (droghasználata)
- következetlen szülői bánásmód; a hatékony nevelés hiánya
- szexuális abúzus
- neuropszichológiai deficittek
  - alacsonyabb IQ
  - gyengébb verbális képességek
- szegénység, társadalmilag hátrányos helyzet
- nem megfelelő lakókörnyezet
- iskolai vagy pedagógusi ártalmak

Agresszió és megküzdés

- énvédő mechanizmusok: fájdalom, indulat, agresszió elhárítása → én belső egyensúlya
- coping: külvilágból érkező stressz leküzdése – megküzdési stratégia
  - problémafókuszú: problémaelemzés, alkalmazkodás
  - emóciófókuszú: érzelmi indíttatású cselekvések, visszahúzódás
- pszichológiai immunrendszer (PI)
  - személyiség-források összessége, melyek képessé teszik az egyént
    - a stressz hatásainak elviselésére
    - különböző helyzetekkel való eredményes megküzdésre

Vizsgálati eszköz

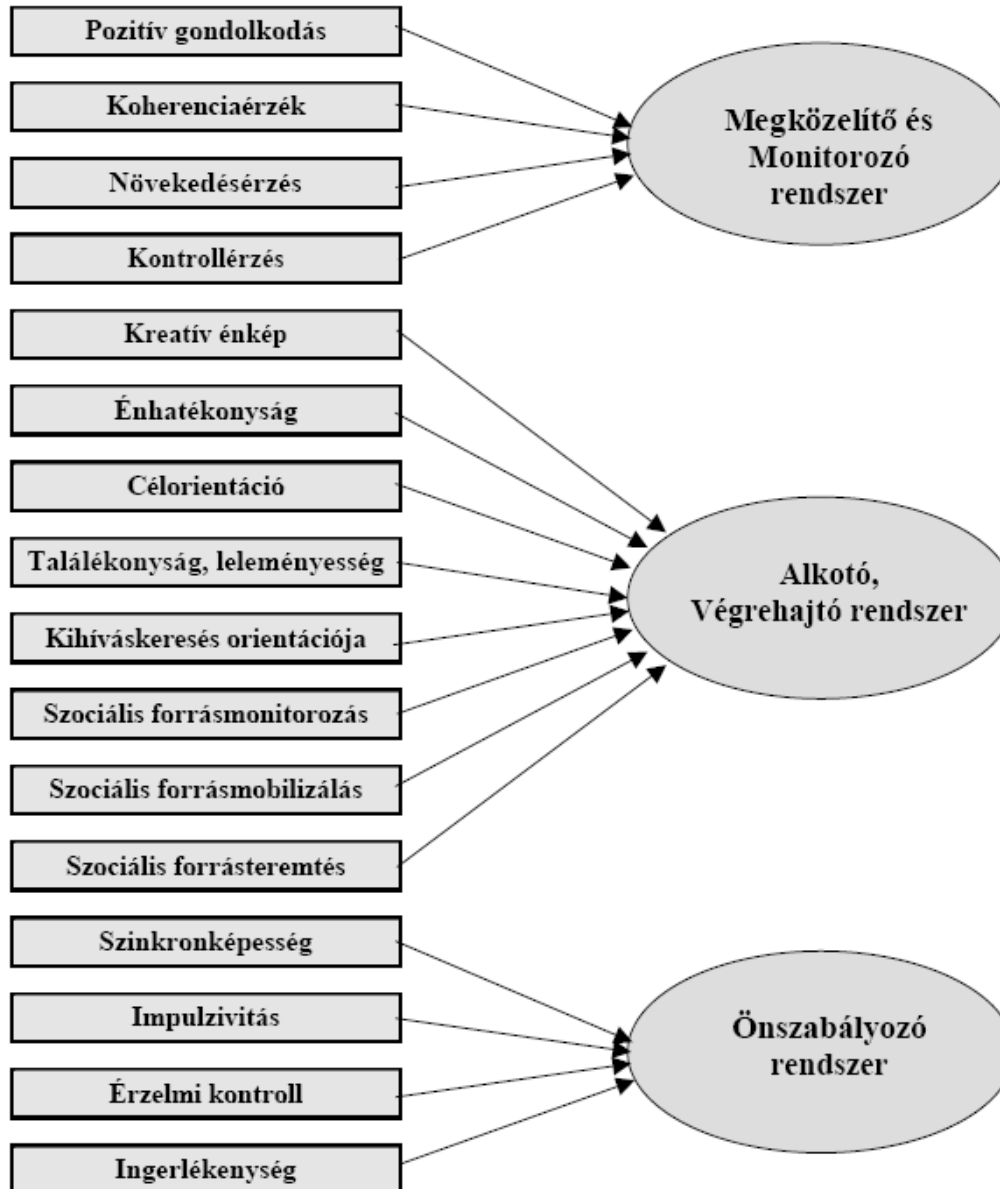
Pszichológiai Immunkompetencia Kérdőív

(Oláh, 2005)

- A PIK teszt nagyon árnyaltan, a személyiség több területét figyelembe véve foglalkozik a megküzdés készségeivel.
  - 80 item
    - 4 teljes mértékben jellemző
    - 3 inkább jellemző
    - 2 kevésbé jellemző
    - 1 egyáltalán nem /alig jellemző
  - 16 alskála → 5 kérdés / skála
    - maximum 20 pont
    - minimum 5 pont
  - 3 rendszer
    - megközelítő-monitorozó
    - alkotó-végrehajtó
    - önregulációs

P.I.K. felépítése

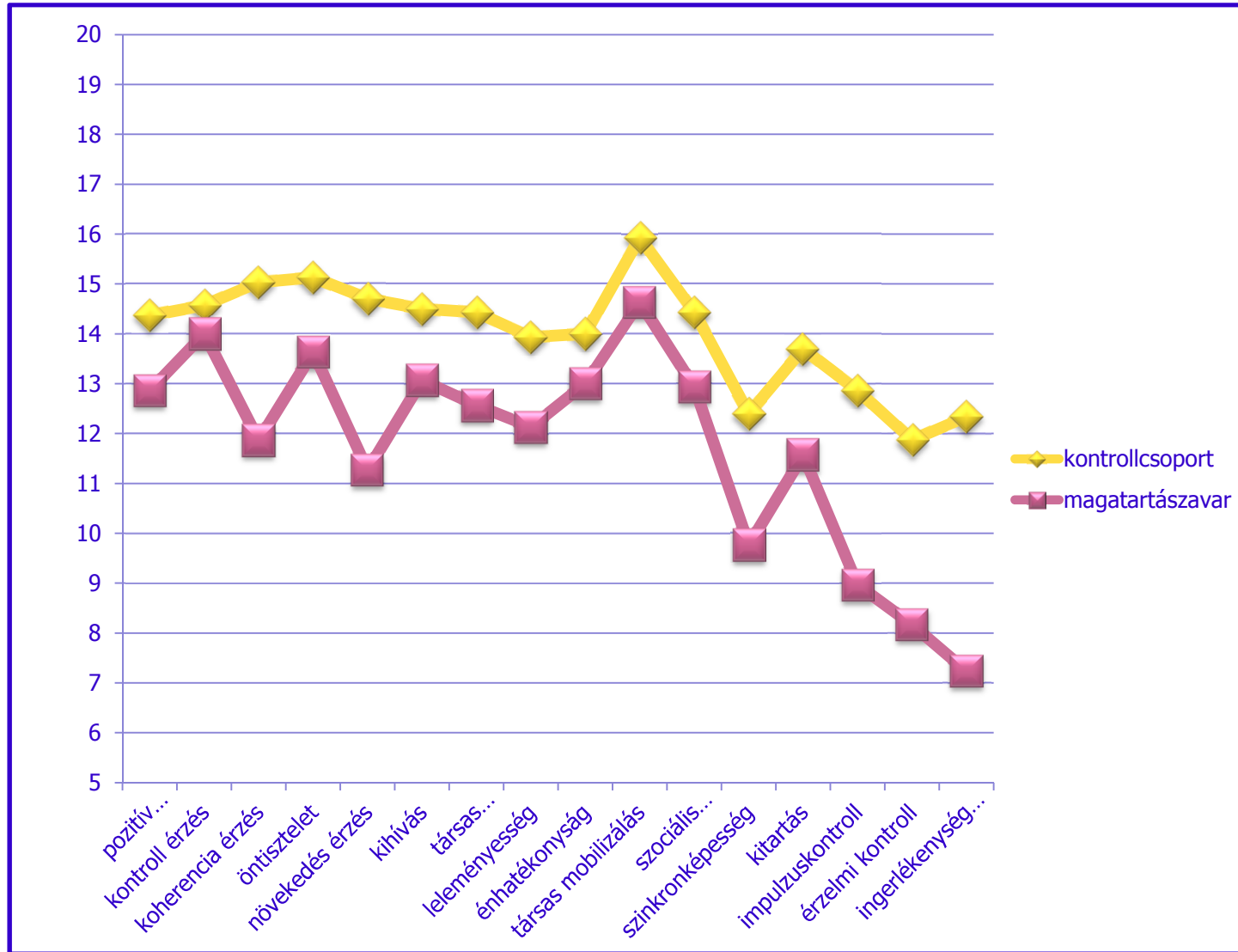

Résztevők és eredmények I.

- Összesen 60 fő 11-14 éves gyerek
  - 30 fő magatartászavar diagnózisú
    - elméleti mintavétel, speciális ismeretek birtokában
    - Fővárosi Önkormányzat Heim Pál Gyermekkorház Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Osztályán Prof. Dr. Harmat György főigazgató írásos engedélyével
  - 30 fő kontrollcsoport (eredményeik megfelelnek a meghatározott átlagértékeknek)
    - hozzáférés alapú mintavétel
    - általános iskolájukban
- **16 / 10** alskála esetében szignifikáns különbség
- másodfokúan szignifikáns volt a növekedés érzés, az impulzuskontroll, az érzelmi kontroll és az ingerlékenység gátlás

Eredmények II.

Eredmények III.

- Magatartászavaros gyermekek esetében **alacsony**:
  - **impulzuskontroll** → nem racionálisan reagálnak az őket érő stressz hatásaira → agresszív magatartáshoz vezethet
  - **érzelmi kontroll** → képtelenek úrrá lenni a kudarcok és fenyegetések okozta érzéseken
  - **ingerlékenység gátlás** → okozhat indulat-, vagy dühkitöréseket
  - **szinkronképesség** → nem képesek együtt pulzálni a környezeti változásokkal, maradéktalanul koncentrálni

Összegzés

- a diagnosztizáltan magatartászavaros gyerekek megküzdési készségei kevésbé fejlettek, mint egészséges kortársaiké
  - személyiségüket inkább a pesszimizmus jellemzi (pozitív gondolkodás skála)
  - az életükben felmerülő akadályokat minden bizonnyal nem kihívásként élik meg, hanem értelmetlen szenvedésként értékelik (koherencia érzés skála)
  - kevésbé jól szelektálják a külső ingereket, ez is megnehezíti a környezetükkel való együttműködést (társas monitorozás skála)

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

